

Hulpaktie en klassestrijd

DOOR

ANT. PANNEKOEK.

De hongersnood-katastrofe, die Rusland overvallen heeft, is niet enkel als natuurramp te beschouwen, maar staat in het nauwste verband met de geheele politiek-ekonomische ontwikkeling, en zal zelf weer een enorme invloed op de verdere ontwikkeling uitoefenen.

In de moderne wereld met hoog ontwikkelde techniek en intensief verkeer tusschen de werelddeelen zijn zulke natuurrampen als epidemieën en hongersnood door misgewas, die in vroegere eeuwen de menscheid teisterden, zoo goed als verdwenen, of worden onbeteekenend vergeleken met de sociale rampen, door het productiestelsel veroorzaakt, als werkeloosheid, oorlog e. d.

De oorlog heeft echter een groot deel van Europa door de reusachtige vernieling der produktiekrachten weer een eindweegs naar de barbaarschheid teruggeworpen, en zoo treden ook de plagen van vroegere eeuwen weer dreigend op. Dit geldt voor Rusland meer dan elders. Door de aanvallen van de door het kapitalistisch Europa ondersteunde kontrarevolutie — wat de kapitalistische kranten het „bolsjewistisch wanbeheer" noemen — is zijn productieapparaat zoo goed als geheel vernietigd. De droogte en misoogst in het Wolgagebied en het Z. O. behoefde bij voldoende transportmiddelen geen katastrofe te bewerken; over geheel Rusland samengenomen is naar de berichten de oogst voldoende voor de totale bevolking. Maar het ontbreekt aan middelen van vervoer; de spoorwegen zijn opgebruikt, evenzoo het trekvee; tegen de uitbrekende epidemieën ontbreekt het, door de jarenlange blokkade, aan geneesmiddelen. En daar er niet voldoende landbouwwerktuigen zijn en geen zaaikoren e. d., is de verzorging voor de volgende jaren ook haast onmogelijk.

De in het voorjaar begonnen nieuwe politiek van de sovjetregering bedoelde het produktie- en transportstelsel te herstellen door invoering van het staatskapitalisme; d. w. z. door hulp van de kapitalistische

wereld onder haar leiding en kontrole. Wij hebben er reeds op gewezen, dat de krachten, die zij op die wijze de poort moest openen, haar weldra te machtig zouden worden, en dat dit op een ontwikkeling van Rusland naar het privaatkapitalisme en onderwerping aan het wereldkapitaal moest uitloopen. Dit zou een proces van vele jaren zijn. Nu echter komt de hongerkatastrofe deze ontwikkeling enorm versnellen.

De wijze, waarop de hulproep van de Russische regeering aan de „beschaafde”, d. i. aan de kapitalistische wereld, door deze is ontvangen, de snelheid en bereidwilligheid, waarmee regeeringen en partikulieren hulpkomitees oprichten en de hulpaktie organiseren, toont, dat het kapitalisme begrepen heeft, dat nu zijn tijd is gekomen. In alle uitingen van liefdadigheid en medelijden met het „arme Russische volk” hoort men, nauwelijks verholen, de triomf klinken: nu hebben wij ze! Eindelijk, na vier jaren vrees en onzekerheid, de zekerheid dat de vijand overwonnen is. De poorten van de door honger bedwongen vesting zijn wagenwijd opengegooid; voor het kapitalisme staat de weg open in Rusland.

Het is duidelijk, dat de hulpaktie, die in Amerika en Europa op touw gezet wordt, heel wat anders en wat meer beteekent, dan aan een uitgehongerd volk voedsel toe te zenden. Levensmiddelen moeten ook wel gezonden worden, als eerste verzachting van de oogenblikkelijke nood, ook omdat de randsteden en provincies sneller van uit Europa bereikt kunnen worden, dan van uit het binnenland. Maar de krisis is in zijn eigenlijke wezen een verkeers- en produktiekrisis; voor de afdoende hulp zijn lokomotieven, wagens en rails nog noodiger dan brood. Om voor het komende jaar de krisis te bedwingen, zijm landbouwwerktuigen, machines, zaalkoren enz. noodig. De hulpaktie beteekent korten goed: wederopbouw van het geheele verkeers- en produktiestelsel. Deze opbouw, die de sovjetregeering in de vorige jaren op kommunistische wijze beproefd heeft, zal nu geschieden van uit Europa, onder leiding van Europa, dus op kapitalistische grondslag. Het zal gaan onder de leuze, dat het kommunisme onbekwaam gebleken is, in werkelijkheid omdat het kapitalisme nu de macht heeft. De hulpaktie onder het vaandel van het Roode Kruis beteekent de inbezitneming van Rusland door het kapitaal, in stormloop, politiek en ekonomisch.

De Russische regeering heeft zich wel geen illusies gemaakt, wat de konsekwenties zijn van haar oproep om hulp. Wanneer een regeering, uit zulke bekwame en reële politici bestaande, de kapitalistische wereld, waar zij te voren scherp tegenover stond, openlijk tot een hulpaktie oproept, door de zwaarste noodzaak gedwongen, dan weet zij, wat dat beteekent: geheele overgave. Over details kan geschermteld worden, niet over de hoofdzaak. Het

West-Europeesche kapitaal heeft er geen belang bij, om de vervanging van de Sovjetregeering door onbekwame reaktionairen te eischen. Maar het stelt de voorwaarde, dat de hulpaktie niet door politiek ingrijpen der sovjetorganen mag gestoord worden; het eischt opname van de burgerlijke klasse in de leiding — de leiding van de hulpaktie die nu belangrijker is dan de formeel regeering. Inderdaad is door de Russische regeering een „Alrussisch Hulpkomitee voor de hongerenden” opgericht, bestaande uit tal van burgerlijke politici en notabelen, met kommunistische ekonomen tesamen, met bijna onbeperkte bevoegdheden om, vrij van kontrole der sovjetinstituten, alle maatregelen voor invoer, werkverschaffing, transportorganisatie te nemen, die het noodig acht. Dit komitee met al zijn vertakkingen en agenten, die het tot in de verste districten zendt, zal werken als een kontrarevolutionaire organisatie, die reeds door haar bestaan zelf — het reddende en helpende kapitalisme, nadat de bolsjewistische Sovjets onmachtig waren! — het Sovjetbestuur ondermijnt. Door zijn verbinding met het Europeesche kapitaal, dat er achter staat en het tot een macht naast de regeering maakt, wordt dit komitee tot het orgaan van het wereldkapitaal in de reorganisatie der Russische ekonomie.

Nog belangrijker dan de politieke overheersing van Rusland is voor het kapitaal de ekonomische inbezitneming. Is het eerste de onderwerping van een gevreesde vijand, van het andere verwacht het herstel en opbloei in het eigen vaderland. Herhaaldelijk heeft de kapitalistische pers in Engeland, Amerika en Duitschland op Rusland gewezen, als het land der haast onbegrensde export- en import-mogelijkheden, dat door machines en andere industrieproducten in- en grondstoffen uit te voeren, de ineengestorte produktie van Europa weer kan doen opleven. Na elke kapitalistische krisis is toch de opleving weer begonnen door het openen van een nieuwe markt, een werelddeel, een kolonie, die produktiemiddelen in massa opnam. Maar in plaats van het dunbevolkte barbaarsche verre Afrika ligt hier een werelddeel vlak bij, met 150 millioen vlijtige en intelligente (door het bolsjewisme opgevoede) bewoners (en plaats voor nog meer) met eindeloze vruchtbare vlakten en een onafzienbare nog onontgonnen rijkdom aan mineralen. Rusland en Siberie van spoorwegen, fabrieken, werktuigen voorzien en het tot een modern-kapitaalistisch land uitrusten kan een reusachtige industrie in de oude wereld voor jaren werk geven, aan de krisis ineens een einde maken, terwijl alle voorschotten en kapitalen, daarin belegd, op den duur enorme winsten beloven. Op zich zelf al verlokkelijk uitzicht voor het kapitaal — hoeveel te meer, als dat alles het loon zal zijn van humaniteit en redding der hongerenden in het teeken van het Roode Kruis!

Voor de kommunistische arbeiders van de Derde Internationale was

in de afgelopen jaren de kommunistische opbouw van Soviet-Rusland een even belangrijke levenskwesitie als hun eigen revolutie, al konden zij aan het eerste praktisch ook niets medewerken. De opbouw van Rusland bleef een eerste plaats in hun gedachten innemen, toen het bleek, dat niet een kommunistische maar een staatskapitalistische opbouw bedoeld was. De leuze als idologische vorm bleef bestaan, terwijl de werkelijkheid er achter gaandeweg verschoof. Maar daarbij krijgt de leuze toch een nieuwe inhoud en nieuwe beteekenis: aan de kapitalistische opbouw van Rusland kunnen de West-Europeesche arbeiders meewerken, door niet meer aan revolutie te denken, maar hun eigen kapitalistische produktie te helpen opbouwen. Als men bedenkt hoe in de eerste jaren na de oorlog de felste beschuldiging van de kommunisten tegen sociaaldemokraten en vakverenigingen luidde, dat deze het kapitalisme weer wilden helpen opbouwen — dan is duidelijk, dat deze omzwenking niet zoo gemakkelijk kan plaats vinden. De hongerkatastrofe dwingt er toe. Voor de partijen van de Derde Internationale is Rusland nog steeds centrum en hart der wereldrevolutie; redding van Rusland is dus eerste plicht. De kommunistische partijen van het Westen moeten tot hulpkomitees tot redding van Rusland worden, met alle konsekwenties daarvan.

Deze konsekwenties zijn, daar ook de burgerlijke wereld haar hulp-aktie organiseert: samenwerking met de burgerlijke wereld, gemakkelijk gemaakt door de „neutrale” vorm van het Roode Kruis. Terwijl door de nieuwe koers wel de Russische kommunisten met het West Europeesche kapitaal samenwerkten, maar de westelijke kommunisten volgens het 3e congres aan de klassestrijd vasthielden, is nu voor dezen ook de klassestrijd vervangen door de samenwerking der klassen. Wij spreken hier niet van de geldelijke steun, bij de inzameling waarvan een organisatorische scheiding blijft — wat de arbeiders nu aan dagloonen offeren is slechts een kleine tol van waardeering voor de reusachtige offers, die het Russische proletariaat in de revolutiejaren bracht. De hulpaktie omvat echter meer, dan het verzamelen en verzenden van geld en levensartikelen; er moet geproduceerd worden voor Rusland. En de Rote Fahne trekt ook deze konsekwentie: zij wekt de arbeiders op, om in hun vrije tijd extra te werken, lokomotieven te bouwen en in overleg met hun patroons waren voor Rusland te produceeren „er is werk voor u dag en nacht”.

Werken, terwijl de arbeiders nog niet meester zijn, is werken in dienst van de meesters, met de machines en in de fabrieken van de meesters, die ten slotte over de produkten beschikken voor hun doeleinden, ter bevestiging van hun macht. Wat zullen de arbeiders zeggen, als de kapitalisten de arbeidstijd verlengen, „om maar voor Rusland te kunnen

produceeren" ? Zoo is in de redding van Rusland, die in werkelijkheid een koloniaal-kapitalistische opbouw door het wereldkapitaal is, de leuze gevonden, die de tot nog toe weerspannige arbeidersgroepen van West-Europa spant in het gareel van de opbouw van het kapitalisme. Van klassestrijd wordt niet meer gerept.

Misschien zal iemand zeggen, dat voor klassestrijd geen plaats is, als het geldt uit algemeene menschelijkheid een natuurramp af te wenden. Evenals Kautsky indertijd zeide, dat klassestrijd alleen in tijd van vrede kon gelden, maar niet in tijd van oorlog, als het nationaal bestaan bedreigd werd.

Maar wij zeggen : alleen, wanneer de arbeidersklasse tegenover de bourgeoisie staat, haar scherp bestrijdt, de scheidingslijn van de klassestrijd zuiver trekt, bouwt zij de toekomst op, handelt zij revolutionair, vervult zij de taak, die de historische ontwikkeling haar ter bevrijding van de geheele menschheid oplegt. Wanneer zij zich laat overhalen om onder welke leuze ook met de bourgeoisie samen te werken en de scheidingslijn, zij het ook naar zij meent slechts tijdelijk, uit te wisschen, verzaakt zij haar historische plicht en vertraagt zij haar overwinning en het kommunisme. De klassestrijd is de maatstaf, waarmee alle handelen van het proletariaat als klasse wordt gemeten.

Toen de wereldoorlog uitbrak schreven wij, dat niet de oorlog zelf het verschrikkelijke was — ten allen tijde zijn de enkelingen voor een gemeenschap opgeofferd ; maar dat deze offers gebracht werden voor een leugen. De katastrofe was, dat de arbeidersklasse in haast al haar groote organisaties de klassestrijd geheel verzaakte en in samenwerking met de bourgeoisie tot een willoos werktuig der bourgeoisie werd. Wat nu geschiedt, is eenigszins analoog met toen : weer klinkt de roep van samenwerking der klassen waar te voren klassestrijd werd gepredikt ; nu niet in naam van het bedreigde vaderland, maar in naam van de humaniteit. Maar waar de vorm toen menschenmoord was, nu menschenredding, is het nu veel moeilijker, maar daarom ook noodzakelijker, achter de leuzen van de godsvrede de kapitalistische werkelijkheid te zien. Noodig, opdat in deze krisis van de kommunistische beweging een kern van arbeiders staande blijft om de toekomst voor te bereiden.